ISSN:2791-9617
somuncubaba
Dergisi'nin Eki'dir.

Aile

OCAK 2023
YIL: 29 - SAYI: 267

Gelin, Kardeş Olalım
Sümeyye Büşra YILDIZ

Kardeşlik Ruhu
Nilüfer Z. AKTAŞ

Kardeşlik Ahlâkı
Emine Büşra YÜKSEL

Halilullah

Allah'ın Dostu (s.a.v)

Sevgili Peygamberimiz, göklerin ve yerin hükümranlığının Allah'a ait olduğunu insanlara anlatıp Allah'ı yegâne dost edindi; O'nun yardımına mazhar oldu. Onun için bir ismi de "Halilullah/Allah'ın dostu" idi. O Allah, iman edenlerin dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Allah'ı dost edinenlerin yolu Rasûlullah'tan geçer. Allah ve Rasûl'ü hiçbir zaman mü'minleri bırakıp inkârcıları dost edinenleri dost kabul etmedi. Kimin dini, iyilik yaparak kendini Allah'a teslim eden ve hakka yönelen İbrahim'in dinine tabi olan kimsenin dininden daha güzeldir? Allah, İbrahim'i dost edindi. Hz. İbrahim (a.s.) de "Halilullah" olarak anıldı. Allah'ın dostuydu. Bir de Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) 'Allah'ın Dostu' lakabını aldı. O'nun ümmetinden salih mü'minler de O'nu dost edinerek, Allah'a ulaşmaya yol buldu. O Allah'ın dostu olduğu için daima Allah düşmanlarıyla çarpıştı, Allah yolunda başına gelenlerden yılmadı, zaafa düşmedi, boyun eğmedi. Sabretti, sabrı tavsiye etti. Peygamberimizin yolundan giden hakiki mü'minlerin dostu ancak Allah'tır, Rasûl'üdür ve Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılan, zekâtı veren mü'minlerdir.

Allah'ı, O'nun peygamberini ve inananları dost edinenler şüphesiz Allah taraftarları sayılıp galip olanlardır. İnanan her zaman imanında, ihlâsında, amelinde doğru yolda gitmeli, doğruluğu tavsiye etmelidir. Bundan dolayı inanmayanlar eğer yüz çevirirlerse bilin ki Allah yegâne dosttur. O ne güzel dosttur, O ne güzel yardımcıdır! Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah'a ve Rasûl'üne itaat ederler. İşte bunlara Allah merhamet edecektir. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir. Şüphesiz, göklerin ve yerin hükümranlığı yalnız Allah'ındır. O, diriltir ve öldürür. Sizin için Allah'tan başka ne bir dost ne de bir yardımcı vardır. Allah kimi doğru yola iletirse işte o, doğru yolu bulmuştur. Kimi de saptırırsa böyleleri için O'nun dışında dostlar bulamazsın. Onlar kıyamet günü körler, dilsizler ve sağırlar olarak yüzüstü haşredilecektir. Varacakları yer cehennemdir. Cehennemin ateşi dindikçe, onlar çılgın ateşe atılır. Yüce Allah buyuruyor ki: "De ki: 'Kaldıkları süreyi Allah daha iyi bilir. Göklerin ve yerin gaybını bilmek O'na aittir. O ne güzel görür, O ne güzel işitir! Onların, O'ndan başka hiçbir dostu da yoktur. O hükmüne hiçbir kimseyi ortak etmez." (18/Kehf, 26)

Sevgi ve Kardeşlik Bağı

İnsanı kalbî olgunluğa sevk eden en önemli etken, sevgidir. Sevgi, insanda doğuştan var olan bir duygudur. İnsanı mesleğinde ve görevinde motive eden, insanlarla kaynaşmayı, yaratılanlara ve tabiata karşı saygılı ve hoşgörülü olmayı sağlayan, aileye, toplumlara ve bütün âleme huzur veren manevî bir değerdir. Saygıyı, merhameti ve kardeşliği tesis eder.

Kulun Allah'ı sevmesi, Allah'ın razı olduğu şeyleri kalbin tasdik etmesidir. Bu durumda kul, Allah'ın sevdiğini sever, sevmediğini de sevmez. Allah'ı sevmenin manası, Allah'a istikamet üzere olmak, her işte emir ve nehiylerine sımsıkı sarılmaktır. Sevgi ile kastedilen, sevginin netice ve semereleridir.

Hz. Peygamber (s.a.v.), müminlerin Allah (c.c.) için birbirini sevmeleri gerektiğini önemle vurgulamıştır. Kutsî bir hadiste, *"Benim için birbirini sevenleri sevmem vaciptir."* buyurulmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v.), *"Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olamazsınız." "Bir kimse, kendisi için istediği bir şeyi mümin kardeşi için de istemedikçe iman etmiş olmaz."* buyurarak bu sevgi ile kâmil iman arasında sıkı bir bağ bulunduğuna işaret etmiştir.

İslâm, mü'minleri sevgi ve dostluk bağlarıyla birbirine bağlamış, kaynaştırmış ve böylece fertleri birbirine kenetlenmiş bir toplum meydana getirmiştir. Sevgi bağı hem Müslümanları Allah'a ve Rasûl'üne hem de birbirlerine bağlar. Müslümanlar iyi ve kötü günlerde, mutlu ve sıkıntılı zamanlarda daima bir arada olurlar. Hz. Peygamber (s.a.v.), *"Kişi, sevdiğiyle beraberdir."* buyurmuştur. Toplumlarda hayatın ve çıkar çatışmalarının girdabına düşmeden, sosyal birliği sağlayan, Allah için sevmek önemlidir. Sevgisizlik, kardeşlik duygusunu bozmasından olumsuzlukların fitilini tutuşturmasına kadar tehlikeli bir şeydir.

Sevgisizlik; çocukların anne-babaya karşı saygısızlığı ve babaların da ihmalkârlığını artırır. Ailenin görev alanını daraltıp kötülükleri çoğaltır. Sosyal sorunların sayısını yükseltip suç nedenlerini, intihar olaylarını, aile içi şiddet ve eşler arası sorunları her geçen gün çoğaltır. Kardeşlik bağlarının zayıflamasına sebep olur, akrabalar arası ilişkileri bitirme noktasına getirir. İlgisizlik ve duyarsızlığı körükler, samimiyeti yok eder. Toplumlarda kardeşlik ve sevgi bağları zayıflamış, toplumsal değerlerin yerini bencillik almaya başlamıştır. İşte bu durum, sosyal bir krizin fitilinin tutuştuğunu haber vermektedir. Bu ateşi söndürmek için çabuk davranmak ve sosyal sorunlarımıza gereken özeni göstererek mutlaka bu krizin üstesinden gelmek gerekmektedir.

Toplumun yaşadığı sosyal kopukluk ve ailevi parçalanmalar, son yıllarda giderek çoğalmaktadır. Bu olgu; toplumların varlığını tehdit eden, temellerini sarsan, uygarlık binasında ve sosyal düzeninde çatlaklar oluşturan, toplumun alt yapısını tehdit eden, kökünü kazıyan ve yok oluşunu bildiren yakın bir tehlikeyi haber vermektedir.

Selam ile...

somuncubaba Dergisi'nin Ekidir.
ISSN: 2791-9617

Aile

Aile Eki
Yıl: 7 Sayı: 96

Ocak 2023 / YIL: 29 - SAYI: 267
Somuncu Baba Dergisi'nin Ücretsiz Ekidir.

İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Kemal Demir

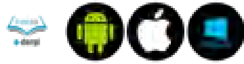
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
M. Hulûsi ERDEMİR

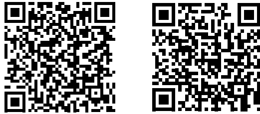
Yayın Editörleri
Musa TEKTAŞ
M. Nazmi DEĞİRMENCİ

Yayın Kurulu
Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK, Prof. Dr. Ali YILMAZ
Prof. Dr. Sebahat DENİZ, Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ
Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN,
Prof. Dr. Ali AKPINAR

Grafik Tasarım ve Uygulama
Es- Seyyid Osman Hulûsi Efendi Vakfı

Dergimizi, Web Sayfamız ve Mobil Uygulamalarımız Üzerinden Okuyabilirsiniz:

Basım-Yayım-Dağıtım-Pazarlama
Çamlıca Basın Yayın Eğitim Sağlık Turizm İnşaat San. ve Ticaret A. Ş
Zaviye Mah. Hacı Hulûsi Efendi Cad.
No: 89 (44700) Darende / MALATYA
Tel: (422) 615 15 00 Faks: (422) 615 28 79

GELİN, KARDEŞ OLALIM

Sümeyye Büşra YILDIZ

"Peygamber Efendimiz'in Muhacirlerle Ensar arasında gerçekleştirdiği kardeşlik anlaşması, eşsiz bir fazilet tablosudur. Öyle ki Ensar, âdeta mal beyanında bulunarak bütün varlıklarını ortaya koymuş, Muhacir kardeşleriyle eşit olarak bölüşmeyi göze alabilmişlerdir."

İslâm kardeşliği, Allah'ın mü'minler arasına koyduğu öyle yüce ve değerli bir hukuktur ki hakkıyla yapıldığı zaman mükâfatı çok büyüktür. Toplumun huzur, sevinç ve mutluluk kaynağıdır. İslâm kardeşliği; bütün mü'minleri gönlün muhabbet iklimine alabilmek, samimi ve candan bir dost olabilmek, kardeşinin sevinciyle sevinip derdiyle dertlenmek, zor zamanında teselli kaynağı olup gerektiğinde nefsinden fedakârlıkta bulunabilmektir. Rasûlullah (s.a.v.), şöyle buyurmuştur: *"Allah'ın kullarından birtakım insanlar vardır ki nebi değildirler, şehit de değildirler, fakat kıyamet gününde Allah katındaki makamlarından dolayı onlara nebiler ve şehitler imrenerek bakacaklardır."* Ashab-ı kiram; "Bunlar kimlerdir ve ne gibi hayırlı ameller yapmışlardır? Bize bildir de, biz de onlara sevgi ve yakınlık gösterelim yâ Rasûlallah!" dediler.

Rasûlullah (s.a.v.); *"Bunlar öyle bir kavimdir ki aralarında ne akrabalık ne de ticaret ve iş münasebeti olmaksızın, sırf Allah rızası için, birbirlerini severler. Vallahi yüzleri bir nurdur ve kendileri de nurdan birer minber üzerindedirler. İnsanlar (kıyamet günü) korktukları zaman bunlar korkmazlar, insanlar mahzun oldukları zaman bunlar hüzünlenmezler."*[1] buyurdu ve peşinden şu âyeti okudu: *"Bilesiniz ki Allah'ın dostlarına korku yoktur; onlar üzülmeyeceklerdir de. Onlar ki Allah'a iman etmişlerdir ve hep takva ile (kalben Cenâb-ı Hakk'a olan yakınlıkları sâyesinde) korunup dururlar. Onlara dünya hayatında da ahiret hayatında da müjdeler vardır. Allah'ın sözlerinde değişiklik yoktur. İşte bu, en büyük kurtuluştur."*[2] Hadis-i şerifte; *"Yedi sınıf insan vardır ki Allahu Teâlâ, onları hiçbir gölgenin bulunmadığı bir günde, kendi (Arş'ının) gölgesiyle gölgelendirir... (Bu sınıflardan biri de) birbirlerini Allah için seven, bir araya gelişleri ve ayrılışları bu muhabbetle gerçekleşen iki kişidir..."*[3] buyrulur.

"İslâm kardeşliği öyle ulvî bir bağdır ki gelip geçici arkadaşlıklarla hatta ömürlük dostluklarla, dahası, ana-babadan gelen kan ve nesep kardeşliğiyle bile kıyaslanamaz."

Böyle kâmil mü'minlerin din kardeşlerine duydukları muhabbetin temel gayesi, Allah'ın rızasına erebilmektir. Din kardeşinin duasından istifade etmek, onunla ülfet ve ünsiyet kurmaktaki tek niyet, Allah'a yakın bir kul olabilmektir. Nitekim tasavvufta "yol kardeşliği" demek olan "ihvanlık" da Allah'a giden yolda yardımlaşmayı, dinî ve manevî meselelerde birbirini desteklemeyi, kardeşinin eksikliğini telafi etmeyi ve onun dert ortağı olmayı ifade eder ki İslâm kardeşliğinin çok ince ve derin bir hassasiyetle yaşanmasıdır.

İslâm kardeşliği öyle ulvî bir bağdır ki gelip geçici arkadaşlıklarla hatta ömürlük dostluklarla, dahası, ana-babadan gelen kan ve nesep kardeşliğiyle bile kıyaslanamaz. İslâm kardeşliği, dostluğun da zirvesini teşkil eder. Hz. Ebu Bekir (r.a.) ki Allah Rasûlü'nün "Yâr-ı Gâr"ı, üçüncüleri Allah olan iki kişinin ikincisi, Sıddîk-ı Ekber!.. *"Bütün kapılar kapansın, yalnız Ebu Bekir'inki açık kalsın."; "Ebu Bekir benden, ben de ondanım."* şeklinde nice Peygamberî iltifata ve Allah Rasûlü'yle devamlı kalbî irtibat hâlinde olduğu için "nebevî esrarın en yakın mahremi" sıfatına mazhar bir insan! Fahr-i Kâinat Efendimiz, bu aziz sahabesiyle olan dostluk mefhumundan bile daha üstün tutuyor İslâm kardeşliğini... Nitekim Hz. Ebu Bekir'in hayatında da İslâm kardeşliğinin zirve tezahürleri müşahede edilmiştir.

İslâm kardeşliğinin en mühim şartlarından biri de vefadır. Yâni kardeşliğiyle hayatı boyunca muhabbeti devam ettirmek, vefatın-

dan sonra da aile efradı ve ahbabıyla muhabbeti sürdürüp onu hayır dualarla yâd etmektir. Cenâb-ı Hak, gerçek İslâm kardeşliğinin nasıl olması gerektiğini anlamamız için, bizlere Ensar ve muhacir kardeşliğini örnek gösteriyor. Onlara bakarak kendi hâlimizi mizan etmemizi murat ediyor. Peygamber Efendimiz'in muhacirlerle Ensar arasında gerçekleştirdiği kardeşlik anlaşması, eşsiz bir fazilet tablosudur. Öyle ki Ensar, âdeta mal beyanında bulunarak bütün varlıklarını ortaya koymuş, muhacir kardeşleriyle eşit olarak bölüşmeyi göze alabilmişlerdir. Buna mukabil, gönülleri birer kanaat hazinesi olan muhacirler de istiğna hâlinde; "Malın-mülkün sana mübarek olsun kardeşim, sen bana çarşının yolunu gösteriver, kâfi!" diyebilme olgunluğunu göstermişlerdir.

Onların daha nice fazilet tablolarıyla sergiledikleri bu kardeşliklerini Allahu Teâlâ takdir etmiş ve ebedî bir mesaj olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle zikretmiştir: *"Muhacirlerden önce (Medine'yi) yurt edinenler ve imana sarılanlar (Ensar), kendilerine hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden ötürü gönüllerinde bir sıkıntı ve rahatsızlık duymazlar. İhtiyaç içinde kıvransalar dahi, mü'min kardeşlerini kendi nefislerine tercih ederler..."* Haşr Suresi 9. ayet-i kerime, kardeşlik hukukunun birçok hükmünü ihtiva etmektedir. Buna göre İslâm kardeşliğinden maksat, sırf rahat zamanların ve çay-kahve sohbetlerinin dostluk ve yakınlığı değil, din kardeşinin zor gününde gösterilen yakınlık ve dert ortaklığıdır. Ayrıca kardeşini nefsine tercih edip fedakârlıkta bulunmaktır. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de şöyle buyurur: *"Mü'min, başkalarıyla ülfet eder (hoş geçinir) ve kendisiyle ülfet edilir. Kimseyle ülfet etmeyen ve kendisiyle de ülfet edilmeyen kişide hayır yoktur."*[4]

Bir gün Peygamber Efendimiz (s.a.v.); *"Kardeşlerimizi görmeyi çok isterdim. Onları ne kadar da özledim!"* buyurdu. Ashab-ı kiram; "Biz Sen'in kardeşlerin değil miyiz yâ Rasûlallah?" dediler. Efendimiz (s.a.v.) de; *"Sizler benim ashâbımsınız, kardeşlerimiz ise henüz gelmemiş olanlardır."*[5] buyurdular. Allah Rasûlü'nün sevgisine ve "kardeşlerim" iltifatına lâyık olabilmemiz için, ümmetin dertleriyle dertlenip din kardeşlerimizin hizmetinde bulunmamız zaruridir. Zira kuluna hizmet, Allah Teâlâ'ya hizmet; ümmetine hizmet de Peygamber Efendimiz'e hizmet gibidir.

Dipnot

1. Hâkim, IV, 170.
2. 10/Yûnus, 62-64.
3. Buhârî, Ezân, 36.
4. Hâkim, I, 73/59.
5. Müslim, Tahâret, 39.

KIŞ AYLARINDA CİLDİMİZİ KURUTAN 6 ŞEY

Nesibe AYDIN

Kış aylarında hemen herkesin yaşadığı bu sorun, doğru bakım yapılmadığında daha ciddi cilt problemlerine sebep olabiliyor. Peki, cildin kurumasına yol açan ve sık yapılan hatalar neler, biliyor musunuz?

1. Yeterince su içmemek: Yazın nasıl terleyerek su kaybediyorsak kışın da soğuk hava cildimizdeki nemin kaybına sebep olur. Bu yüzden cildimize ekstra nem takviyesi yapmamız gerekir. Su, cildimizin temel nem kaynağıdır. Cildimizin nemini koruması için günde en az 8 bardak su içmek gerekir. Su içmeyi ihmal edenlerdenseniz diyetinizde salatalık, kabak, kereviz, limon, portakal gibi bol su içeren gıdalardan tüketmeye özen göstermelisiniz. Böylece cildinizin nem dengesine içeriden destek olmuş olursunuz.

2. Çok sıcak suyla duş almak: Sıcak su hızla buharlaştığı için cildinizdeki nemi de alır götürür. Bu yüzden yüzünüzü yıkarken ya da duş alırken çok sıcak su kullanmamaya dikkat edin. Ayrıca bulaşık yıkarken ya da temizlik yaparken bulaşık eldiveni giymeyi de ihmal etmeyin.

3. Doğru nemlendirici kullanmamak: Kuru cilt denince akla ilk gelenlerden biri nemlendirici kullanmak kuşkusuz. Fakat herhangi bir bakım ürünü cildinizi nemlendirmeye yetmeyebilir. Doğru nemlendirilmemiş bir ciltte daha sonra egzama gibi cilt hastalıkları meydana gelebilir. Bu yüzden cilt tipinize uygun nemlendirici kullanmanız önemli. Nemlendiriciyi ihtiyaç oldukça gün içinde uygulamaya devam edin. Yüzünüzü, vücudunuzu nemlendirirken dudak, dirsek, diz ve topuğu da unutmayın. Özellikle kışın spor yapanların diz ve dirsekleri çabuk tahriş olduğundan bu bölgeleri nemlendirmeye dikkat etmeleri gerekir.

4. Yanlış temizleyici kullanmak: Cildinizi temiz tutmanız elbette önemli fakat temizlemek için kullandığınız ürünlerin sabun içermemesine ve nemlendirici özelliğinin olmasına dikkat edin. Kullandığınız tonik, makyaj temizleyicisi gibi kozmetik ürünlerin yüzünüzün nem dengesini bozmayacak ürünler olduğundan emin olun. Cildinizi temizlerken sıcak su kullanmamaya ve yumuşak dokunuşlarla kurulamaya özen gösterin.

5. Doğru giyinmemek: Kış aylarında dışarıda bulunduğunuz zamanlarda mümkün olduğunca korunaklı giyinmeniz, cildinizi soğuk havanın kurutucu etkisinden korur. Bu yüzden kışın şapka, eldiven, atkı kullanmak oldukça önemli.

6. Kuru havaya maruz kalmak: Soğuk havayla birlikte evlerde, iş yerlerinde kullanılan ısıtma sistemleri cildin kurumasına yol açabilir. Bu yüzden en çok bulunduğunuz ortamı ara sıra havalandırmayı alışkanlık edinin. Bununla birlikte kaloriferlerin üzerine su dolu bir kap koyarak ya da bir nemlendirici makineden faydalanarak cildinize dost bir ortam yaratabilirsiniz.

KARDEŞ SEVGİSİ

Eşref BOLUKÇU

"Toplumun mutluluğu ve huzuru ancak sevgi ve kardeşlik ile sağlanabilir. Bu nedenle toplumda sevgiyi yaymak ve kardeşlik bağlarını güçlendirici tutum ve davranışlar sergilemek her insanın öncelik vermesi gereken hususlardandır."

Sevgi nedir? Kaç çeşit sevgi vardır? Sevgi nasıl tanımlanabilir? Sevginin tanımı aslında kişiden kişiye göre değiştiği gibi sevilen kişi, canlı ya da eşyaya göre de değişir.

Sevgi ve kardeşlik, insanoğlunun en çok muhtaç olduğu iki kavramdır. Toplumun mutluluğu ve huzuru ancak sevgi ve kardeşlik ile sağlanabilir. Bu nedenle toplumda sevgiyi yaymak ve kardeşlik bağlarını güçlendirici tutum ve davranışlar sergilemek her insanın öncelik vermesi gereken hususlardandır.

Dilimizdeki en güzel kelime, kardeşlik... Bir birlikteliği, paylaşmayı, türemeyi ifade eden bir kelime. Doğum öncesi aynı karnı paylaşmayı ifade eder. İşte kardeşliği özel kılan da budur. O kadar değerli ve özeldir ki dinimiz ve kültürümüz insanların kardeş gibi olmalarını istemiştir. Hucurat Suresi'nin 10. ayetinde şöyle buyrulur: "Mü'minler, ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'a itaat edip korkun ki merhamete ulaşasınız."

Toplumda, kardeş olduğumuz sürece gerçek sevgiyi kazanmış oluruz. Kardeşlik ve sevginin olmadığı toplumlarda sorunlar kaçınılmazdır. Ben bu yazımda, aynı anneden doğan çocukların kardeşliğinden bahsedeceğim. Önce güzel bir hikâye ile başlamak istiyorum:

"Bir köyde iki erkek kardeş vardı. Babalarından yadigâr çiftlikte omuz omuza verip çalışıyorlar, alın teri döküyorlardı. Bu iki kardeşten birisi evliydi ve dört tane çocuğu vardı. Diğeri ise henüz evlenmemiş, bekârdı. Kardeşler çalışıp çabalayıp her günün sonunda elde ettikleri ürünleri ve kârlarını kardeşliğin gereği olarak eşit, adil olarak bölüşüyorlardı.

Günlerden bir gün, bekâr olan kardeş kendi kendine şöyle dedi:

- Elde ettiğimiz ürünümüzü ve kazancımızı eşit olarak bölüşmemiz hiç de adil değil. Ben tek başıma yaşıyorum, henüz bakacak bir eşim,

"Toplumda, kardeş olduğumuz sürece gerçek sevgiyi kazanmış oluruz. Kardeşlik ve sevginin olmadığı toplumlarda sorunlar kaçınılmazdır."

çocuklarım yok; dolayısıyla o kadar çok paraya da ihtiyacım yok. Ama kardeşim benim gibi mi? Altı kişilik bir aileye bakmak ve onların tüm ihtiyaçlarını karşılamak zorunda.

Böyle güzel düşünen küçük kardeş, her gece, herkes uyuduğunda evinden çıkıp bir çuval buğdayı gizlice kardeşinin evindeki tahıl deposuna götürmeye başladı. Bu esnada, evli kardeş de kendi kendine şöyle düşünüyordu:

- Hasadımızı ve kazancımızı eşit olarak paylaşmamız hiç de adil değil. Ben evliyim, eşim ve çocuklarım var; yaşlandığım zaman bana onlar bakabilir. Hâlbuki kardeşim maalesef evli değil, tek başına ve yaşlandığı zaman kendisine bakacak ne bir eşi ne de bir evladı var. Böylece o da her gece herkes uyuduğunda evinden dışarı

çıkıp bir çuval buğdayı kendi deposundan alıp gizlice kardeşinin deposuna götürmeye başladı. Bu durum günlerce, haftalarca hatta aylarca devam etti. Ama ne yaparlarsa yapsınlar ikisi de ne olup bittiğini bir türlü anlayamadılar çünkü her akşam ikisi de bir diğerinin deposuna bir çuval buğday koyduğu halde hiç eksilme olmuyordu; ikisinin de deposundaki buğdayın miktarı hiç değişmiyordu.

Günlerden bir gün, bir gece iki kardeş her zamanki gibi gizlice bir çuval buğdayı diğerinin deposuna götürürken karanlıkta çarpıştılar. Bir süre birbirlerine baktılar ve sevgiyle kucaklaştılar." İşte gerçek kardeşlik ve gerçek insanlık budur. Kardeş sevgisi, anne ve baba tarafından oluşturulan bir duygudur. İnsanlar, diğer birçok duyguda olduğu gibi, sevme duygusuyla doğar. Ancak, bu duygunun nasıl oluşacağı, nasıl yön bulacağı anne baba ile ilgilidir. Kardeş sevgisinin temelini anne babanın attığını ifade etmeye çalışıyorum. Yeni doğan bir bebek, anne baba için farklı, daha önce var olan çocuk veya çocuklar için farklı anlamlar ifade edebilir. Şöyle ki bebek anne baba için bir mutluluk kaynağıdır. Ancak, kardeşinin doğmuş olması çocuk için mutluluk kaynağı olmayabilir.

Yeni bir kardeşin gelmesi, büyük kardeş için anneyi kaybetme yani annenin sevgisinin azalması anlamına gelebilir. Annenin artık kendisiyle ilgilenmeyeceği, dahası, artık kendisini sevmeyeceği ya da daha az seveceği düşüncesine sebep olur. Büyük kardeş, sevginin paylaşılmasıyla azalacağını yani kendisine az pay düşeceğini düşünür. İşte asıl mesele de burada başlar: Anne ve babanın sevgilerinin paylaşılarak azalmayacağı yaklaşımı... Yeni bir çocuk gelince büyük çocuğa karşı değişmemeleri gerekir. Sevgilerinde ve ilgilerinde bir değişim olmamalıdır. Anne babaların çocuklarıyla gerçekçi, rahat, güven dolu ilişkiler içinde olmaları, sevgiyi az bulunan ve uğrunda çarpışılan bir kaynak olarak değil, rahatlıkla başvurulan ve her daim artan bir kaynak olarak sunmaları son derece önemlidir.

Davranışların yaptırımları söz konusu olduğunda "Seni sevmeyeceğim artık! Kardeşini seveceğim!" sözleri, "Böyle yapmazsan seni sevmem." gibi tehditler ve koşullu sevgi sözleri çocuklar için bir "sevgi rekabeti" ortamı hazırlamayı kolaylaştırır.

Kardeşlerin "kardeşlik" kavramının farkına varması gerekir. Kardeşler için kardeşlik kavramının ortaklık, benzerlik, sevgidaşlık ve candaşlık olduğunun önce kelimelerde, sonra da ilişkilerdeki değerli paylaşımlarla şekillenmesi ile kardeş kavgası, kardeş kıskançlığı gibi yıkıcı ifadelerden yapıcı ifadelere geçiş mümkün olabilir. Kardeşlik sadece bir akrabalık değil bir dayanışma ruhudur ve ancak anne baba tarafından paylaşımın gücü ve iş birliğinin rahatlatıcı dayanışması olarak öğretilebilir.

KALP GÖZDEN ANLAŞILMAZ

Sema KORKMAZ

Yaşlı adam, buz gibi havada sattığı mendillerden uzattı genç çifte;

- Almaz mısınız evladım? Siftahım bile yok. Hadi, alın!

- İhtiyacımız yok bey amca, deyince genç adam, tekrar etmişti yaşlı adam tatlı ses tonuyla:

- Mendile hep ihtiyaç vardır be evladım. Al bi tane, hadi al, dediğinde ise genç adamın yanındaki nişanlısı hapşırmıştı o anda. Ceplerini arar gibi yaptı ama bulamamıştı aradığını. Aslında ihtiyacı vardı mendile. Genç adam ise ne kadar arasa da bozuk para bulamadı ceplerinde. On lira bulabilmişti. - Neyse, kalsın bey amca, deyip göndermişti yaşlı adamı.

Sevdiği neden böyle yaptığını sorduğunda ise;

- Bunlar böyledir, sen bilmezsin. Siftahım yok derler para üstü vermemek için. Bir mendile fazla fazla alırlar parayı. Gözüne baktım mı anlarım, ben bunların ciğerini bilirim. Fırsatçının teki işte, deyince elindeki çantasının içine bırakılmış bir mendil paketinin olduğunu görmüştü. Adamın iyi niyetli olduğunu anlayıp pişman olmuştu ama adam çoktan gözden kaybolmuştu. Arasa da nereden bulacaktı ki?

Ertesi gün tekrar buluştular nişanlısıyla. Balık ekmek yedikleri dükkândaki haber kanalında dönüp duran habere takıldı bir anda ikisinin de gözü:

- Uzun zamandır boğazından tek lokma geçmemiş olan, sokaklarda yaşayıp ekmek parasını mendil satarak kazanan yaşlı adam dün gece bir bankta açlıktan öldü, diyen spikerin sesiyle yediklerini ellerinden bıraktılar. Genç adamın nişanlısı cebinde hâlâ duran kâğıt mendili çıkardı. İkisinin de gözlerinden birkaç damla yaş süzüldü o anda. Yaşlı adam, bir gün önce mendile ihtiyacı olduğunu anlamıştı genç çiftin. Ama onlar ihtiyaç sahibi olduğunu, aç olduğunu anlayamamıştı yaşlı adamın...

Kimsenin gözüne bakıp da karakterini anlayacağımızı düşünmeyelim. Yanılabiliriz... Kimsenin kalbi dışarıdan bakıldığında görünmez...

Ve kalp, gözden anlaşılmaz...

KARDEŞLİK RUHU

Nilüfer Zontul AKTAŞ

"Kardeşlik; verebilmek, fedakârlık edebilmek, hemhal olabilmektir. Duymak istemediğin her türlü sesi kırıp üslubuyla söylenen nahif ses olabilmektir."

Aynı ana babadan dünyaya gelen kan bağıyla başlar kardeşlik. Aile içinde başlayan bu bağ birliktir, sevgidir, öğrenmedir, öğretmedir. Ablanın, ağabeyin öğretmenliğidir. Tecrübe çerçevesidir. Küçüklerin korunması, emanet bilinmesidir. Bu dayanışma ruhu içinde; toplumun temel taşı olan ailede nice taşlar oturur, görkemli binalar oluşur.

Kardeşlik bu bağlamda; aile içindeki bağlar için kullanılsa da kardeşliğin tarifi şümullüdür. Dayanışma içinde ortak iş yapan, birlik-beraberlik ruhu taşıyan, amaç-hedef birliğiyle yol alan kişiler için de "kardeşlik" tanımı vardır. Samimiyetin var olduğu gönüllerde bu ifade karşılık bulur.

Berrak bir su misalidir kardeşlik, birbirine ayna olan yüce gönüllü insanların vasıflarındandır. Kişiler kan bağı olmasa da can bağıyla birbirine bağlıdır. Aynı pencerelerden aynı manzaraları görürler. Aynı yolda yürümekten zevk alırlar. Ayaklarına diken batsa da beraber çıkarırlar, ekmeklerini bölüşürler. Yâr-yaren olurlar. Dertlerini, sevinçlerini paylaşırlar.

Yusuf (a.s.)'ın kardeşlerini hatırladığımızda kıskançlığın bariz örneğini Rabb'in kelamıyla okuyoruz. Dürüstlük abidesi bir insanın aynı ana babadan gelmiş olsa da kıskanç, nefsin emriyle hareket eden kardeşlerinin kötülüklerine maruz kalışına ayetlerle şahit oluyoruz.

Kuyuya atılan Yusuf'un adı kardeş olanlarca ölüme terk edilmesi, ona dair yalanlar söylenmesi ve kendi öz babalarını üzüntüye gark etmeleri bir imtihan sürecini gözlerimizin önüne sererken, kardeşlik hukukunda olması gereken sevgi ve bağlılık unsurlarını nefis ve menfaatin ezip geçtiğini görüyoruz.

Ve yine kardeş olan Habil ile Kabil kıssası da kardeşliğin sadece aynı karında yatmak olmadığını, nefsine yenik düşmüş, güzel ahlakla bezenmemiş insanların bu bağı hiçe sayabileceğini gösteriyor.

Yine "bahçe sahipleri" kıssasında, kardeşlerini iyiliğe çağıranı dinlememeleri, sabahın erken saatlerinde gidip "Kimse gelmesin!" diye bahçeyi erkenden dermek istemeleri menfaat odaklı yaşamanın insanı nasıl kayba uğrattığının şahitliğidir ki kardeşlik kâr etmiyor.

Kardeşlik, Allah'ın ipine sımsıkı sarılırken onun "Gör, bak!" dediği pencerelerden bakabilmektir.

Kardeşlik; her türlü çıkar ilişkisinden, nefsî ve menfî duruştan uzak, gönülce yol almaktır.

Kardeşlik; iyiliği, güzelliği, doğruluğu şiar edinmiş, yolun kutsiyetini bilenlerle olan bağdır.

Kardeşlik; verebilmek, fedakârlık edebilmek, hemhal olabilmektir. Duymak istemediğin her türlü sesi kırıp üslubuyla söylenen nahif ses olabilmektir.

Kardeşlik; kardeşinin acısını yüreğinde, sevincini gözlerinde hissedebilmektir. Başarısıyla gurur duyabilmek, tökezlediğinde takıldığı taşları kaldırabilmektir. Kardeşlik; görünür sevgidir, dost bağıdır, can bağıdır.

Malını, canını, namusunu hiç tereddütsüz emanet merciidir. Kardeşlik; kardeş dediğin kişinin adını duyunca sevinmektir. Görmeyince özlemektir. Aradan yıllar geçse de bir araya gelindiğinde hiç mesafe girmemiş gibi olabilmektir. Kardeşlik; aynı karında yatmaktan, aynı ailede olmaktan öte, aynı yürekte bir atabilmektir.

Atışın "Biri sen, biri ben!" diyebildiğimiz, kardeş bilinenlere selam olsun.

BOŞANMA SEBEBİ

Ayşe Gül PINAR

"Hanım, senin ismet ve iffet örneği, edeb ve vefa timsali bir insan olduğunu bilirdim. Fakat bu derecede yüksek bir olgunluğa sahip olduğunun farkında değildim. Bu yüzden beni affetmeni rica ederim."

Çok fakir fakat saliha bir hanım, gayet zengin ve pek müreffeh bir hayata sahip bir kimse ile evlenir. Kocası, gayet sıcak bir yaz gecesi uyanır ve hanımına çok susadığını söyleyerek kendisine bir bardak su vermesini rica eder. Kadın kalkar, odadaki bir bardak suyu hem az hem de ılık bulur. Kocamı böyle gece yarısından sonra uyandıracak kadar ağır olan susuzluğunu bu su kesmez diye düşünerek konağın en alt katındaki mermer küpten bir sürahi su alıp kocasına gelir. Ancak kocasının o sırada tekrar uykuya dalmış olduğunu görüp bekler. Bu yüksek irfanlı hanımefendi, beyini uyandırmaksızın başucunda beklemeye başlar.

Epeyce bir zaman sonra kocası uyanıp sorar: "Niçin öyle başımda bekliyorsun?" İrfan ehli bu hanımefendi, kocasına şu cevabı verir: "Su istediniz. Odadaki su hararetinizi kesmez diye aşağıdaki küpten getirdim. Ancak ben getirinceye kadar uyuyakalmışsınız. Olur ki büyük bir huzurdasınız, belki de bir mana âlemindesinizdir diyerek tekrar rahatsız etmek istemedim ve uyanmanızı bekledim."

Adam, eşinin bu inceliği karşısında çok mahcup olur. Bir an derin düşünceye dalar ve "Hanım, senin ismet ve iffet örneği, edeb ve vefa timsali bir insan olduğunu bilirdim. Fakat bu derecede yüksek bir olgunluğa sahip olduğunun farkında değildim. Bu yüzden beni affetmeni rica ederim. Sonra da benim sana yapabileceğim ne gibi bir arzun varsa onu da istemeni ayrıca istirham ederim." der. Kadın, "Teşekkür ederim; ama isteğim hususunda ısrar etmemenizi niyaz ederim." der. Adam ısrar eder. Bunun üzerine kadın, "Mademki ısrar ettiniz; o hâlde sizden bir dileğim var, o da beni boşamanızdır."

Bu isteği öğrenen adam, beyninden vurulmuşa döner ve "Bu nasıl bir istek? Ben senin gibi bir hanımdan nasıl ve niçin ayrılabilirim?" der. Kadın, "Siz ısrar ettiniz ve and da verdiniz. Ne yapayım, benim arzum da bu." diye karşılık verir. Adam, "Benim senden ayrılmam çok ağır ve dayanılmaz bir şeydir. Fakat senin gibi saygıdeğer bir hanımın arzusunu da her şeye rağmen yerine getirmek isterim." diye boyun büker.

Aradan geçen saatlere rağmen adam kendine gelemez. Kadın da isteğini geri almaz. Düşerler mahkemenin yoluna. Adam hem yürüyordur hem de "Böyle bir hayat arkadaşımdan nasıl ayrılacağım?" diye derin ve hüzünlü düşüncelere dalmıştır.

İşte bu dalgınlıkla, adeta bastığı yeri görmeden yürüyen adam, birden dengesini kaybedip düşüverir. Düşmesiyle birlikte kolunu da kırar ve "Allah!" diye bağırır. Çevreden yetişenler, adama yardım ederler; biraz sonra kadın, kocasına, "Buyurun, evimize dönelim; boşanmaktan vazgeçtim." der. Adamcağız, duyduklarına inanamaz. Kolunun ağrısını bile unutur. Büyük bir sevinçle eve dönerler. Ancak bu durumun hikmetini sormadan da edemez.

Kadın, önce niçin ayrılmak istediğini, sonra da neden vazgeçtiğini şöyle açıklar: "Ben sizinle üç senedir evliyim. Siz, bu üç yıl içinde çok müreffeh ve çok rahat yaşadınız. Tek bir gün başım ağrıyor, bile demediniz. Servetiniz daima arttı. Gittikçe dünyaya daldınız. Oysaki böylesine bir dünyalık, yalnız Cenab-ı Hakk'ın merhamet nazarından kovulmuş olan Firavun'da olmuştur. Kendi kendime şöyle düşündüm: Firavun emsali bir eş ile nasıl bir ömür yaşayacağım? Bu durum benim için bir elemdi. Onun için boşanmak istedim. Ne zaman ki gayet acı bir şekilde düştünüz ve can acısıyla, 'Allah!' diye feryat ettiniz, işte o an anladım ki Hak Teâlâ sizden merhamet nazarını henüz kaldırmamış. Bundan dolayı da boşanma sebebimiz ortadan kalkmıştır. Bundan sonra sizden, düşkünlere yardım etmenizi, sadaka ve infakı çoğaltmanızı ve en mühimi de kırık kalp satın almanızı istiyorum ki onun müşterisi de ancak Allah'tır."

KARDEŞLİK AHLÂKI

Emine Büşra YÜKSEL

"Kardeşlik ilişkisinin ömür boyu devam edebilmesi için birtakım dinî ve örfi adap ve kurallara riayet edilmesi gerekir. Kardeşlik ilişkisini düzenleyen ve yazılı olmayan kurallar, "kardeşlik ahlâkı" olarak ifade edilmektedir."

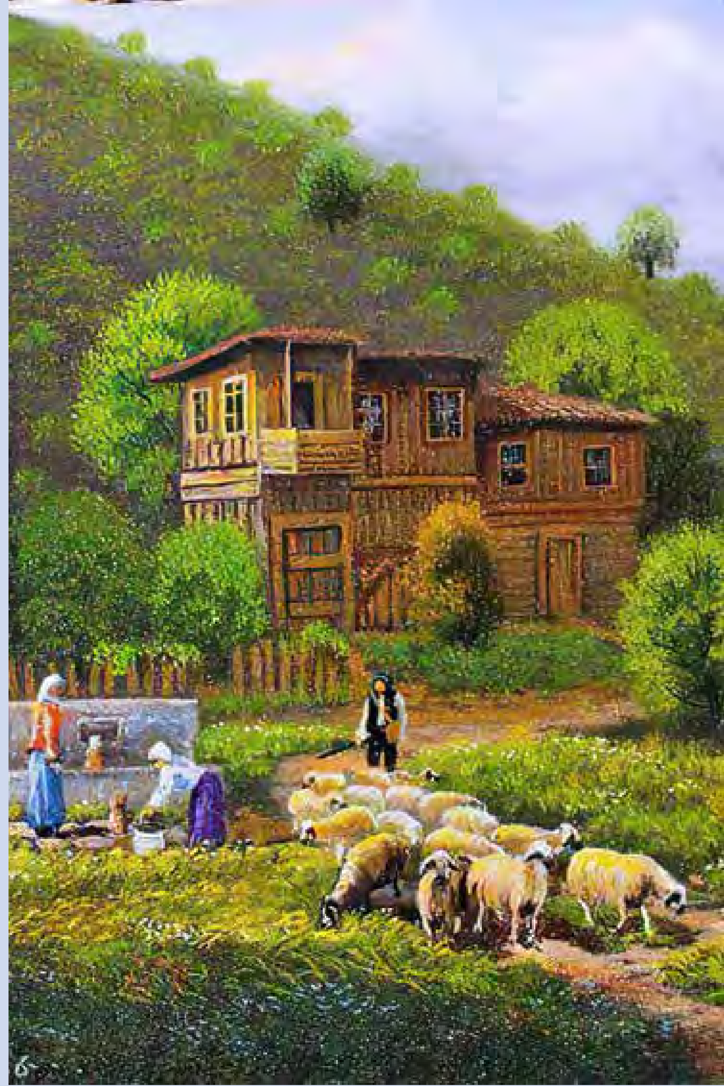

Kardeşlik; beşerî ilişkilerde kan bağı ve duygusal bağ ile kurulan bir yakınlığı ifade eder. İnsanlar, ya bir anne ve babadan olmaları hasebiyle kan kardeşidir ya da inanç ve gönül bağı sebebiyle mecazi anlamda kardeştirler. Kan bağı ile oluşan kardeşlik bir tercih değildir, Allah'ın takdiri ile olmaktadır. İnanç ve gönül bağı ile kurulan kardeşlik ise bir tercihtir. Biriyle kardeşçe ilişki kurmak beşerî ilişkilerin en güzel başlangıcıdır. Kardeşim hitabı, kulağa ulaştıktan sonra gönülde yankılanır, duyanın ruhunu okşar. Kardeşçe ilişki kurmak kolaydır; asıl marifet kardeşçe ilişkiyi, herhangi bir içten pazarlık içine girmeden, samimi bir şekilde, fedakârca yürütebilmektir.

Kardeşlik ilişkisinin en büyük düşmanı bencillik, haset ve çıkar sağlama düşüncesidir. Bu sebeple güzel başlayan, kardeşçe olduğu sanılan birçok arkadaşlık ve dostluk ilişkisi, araya kötü niyetin girmesi ya da sonradan niyetin bozulması sebebiyle uzun ömürlü olamamakta, bozulan ilişkilerin ardından da maalesef herkes kendisini haklı göstermekte ve kardeşini suçlayabilmektedir. Kardeşlik ilişkisinin ömür boyu devam edebilmesi için birtakım dinî ve örfi adap ve kurallara riayet edilmesi gerekir. Kardeşlik ilişkisini düzenleyen ve yazılı olmayan kurallar, "kardeşlik ahlâkı" olarak ifade edilmektedir. Şimdi kardeşlik ahlâkına dair bazı hususlara kısaca temas edelim:

Kardeşlik ilişkisinde temel şart güvendir. Güven duygusu temel bir ihtiyaçtır, sevgiye ve huzura yol açar. İnsanın kendisini iyi hissetmesini sağlar. Güven ailenin de temelidir. İnsanlar güvenmediği kimselerden ve yerlerden hızla uzaklaşırlar. İnsanlar, güvenmek istediği kimseleri çeşitli şekillerde deneyerek emin olmak isterler. Yarım asır mahkemelerde duruşmalara girmiş yaşlı ve tecrübeli bir avukat, baktığım davaların birçoğu, birbirine güvenen insanlar arasında idi, diyor. İnsan, tanımadığı ve güvenmediği biriyle bir iş yapacağı zaman, işini resmî yapar ve tedbirli olur. Ne yazık ki birçok hak ihlali birbirine güvenen insanlar arasında gerçekleşmektedir.

> "Vefa, görülen iyiliği unutmamak ve iyilikle mukabele etmektir."

Kardeşliğin yazılı olmayan ikinci şartı vefadır. Kardeşler arasında bir menfaat beklentisi olmasa da tarafların karşılıklı olarak birbirine fedakârlık yapmaları beklenir. Kardeşine faydalı olunca da mutlu olurlar. Kardeşlerin birbirlerinden gördüğü maddi-manevî faydalara karşılık olarak da vefakâr olmaları gerekir. Vefa, görülen iyiliği unutmamak ve iyilikle mukabele etmektir. İyi ve kötü günde kardeşin yanında olmak, sadece işi düşünce değil, işi düşmediğinde de aramak, bir ihtiyacının olup olmadığını sormak vefa ilkesinin bir gereğidir.

Kardeşlik hukukunun bir üçüncü şartı ise kardeşine karşı agâh olmaktır. Yani onun iyi ve kötü halleri hakkında bilgi sahibi olmak, onunla ilgilenmek, halden anlamak ve zor durumlarda yanında olarak ona destek olmaktır. Yarar sağlamak amacıyla kardeşlik ilişkisi kurmak samimiyete terstir fakat gerekmesi halinde kardeşlerin birbirine maddi-manevî destek olması kardeşliğin bir gereğidir.

Diğerkâm olmak, empati yapmak, kendi ihtiyacı varken bile kardeşini tercih etmek (îsâr) de kardeşlik ahlakının gereklerindendir. Gerçek dostlarımız, zor günlerde yanımızda olanlardır. Bu bağlamda sahabe-i kiram, İslam kardeşliğinin en güzel örneklerini ortaya koymuşlardır. Özellikle Medine'ye hicretten sonra, muhacirlerin barınma ve beslenme sorunlarını çözmek için Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Mekkeli bir muhacir ile Medineli bir ensarı kardeş yapmış, onlar da kardeşlerini anne-baba bir kardeş gibi bağrına basmış, evini yurdunu onlara açmıştır. İnsanlık, manevî kardeşliği sahabeden öğrenmiştir. Sahabe de insanlara din kardeşliğinin, manevî kardeşliğin kan kardeşliğinden öte derin anlamları olduğunu bizzat yaşantılarında göstermişlerdir.

Hatasız dost arayan dostsuz kalır, denilmiştir. Peygamberler dışında herkes hata yapabilir. Kardeş kabul ettiğimiz birini, bir hatasından dolayı ayıplamak ve onu terk etmek kardeşlik ahlakı ile bağdaşmaz. Eğer bir hata kasten, bile bile ve inadına yapılmıyorsa anlayışla karşılanmalı, kardeşimizin hatasını görmesine, düzeltmesine yardımcı olmalıyız. Kardeşlerin hataları baş başa kalındığında yüzüne yapıcı bir üslupla söylenmeli, iyi halleri ise başkasına anlatılmalıdır. Bir kardeşimizin hatasını başkasına anlatmak, sırlarını ifşa etmek en hafif ifadeyle ihanettir. Gıyabında da kardeşimizi savunmamız gerekir. Bir kardeşi gıyabında savunmak, hatalarını savunmak değildir. Hatayı ilk duyduğumuzda öyle yapmamıştır, yanlış anlaşılmıştır, bir de kendisine soralım, onun da bu hususta mutlaka bir açıklaması vardır, diyerek hüsnü zan etmektir.

Yazımızda bazı temel ilkelerini anlatmaya çalıştığımız kardeşlik ilişkisinin ömür boyu devam edebilmesi için tarafların aynı anlayışa ve özene sahip olmaları gerekir. Bir tarafın kardeşçe ve dostça yaklaşımına karşın diğerinin sorumsuz ve umursamaz tutum sergilediği bir kardeşlik ilişkisi uzun ömürlü olmadığı gibi kul hakkına da sebep olur.

Kardeşlik, tarafların birbirini eşit düzeyde kabul ederek birbirlerine hayatı kolaylaştırmaları ve yaşamı anlamlı hale getirmeleridir. İki tarafın da birbirine, iyi ki varsın, iyi ki seni tanıdım, demesi ve ona daima hayırlı işler yapması ve iyi durumlarla karşılaşması için dua etmesidir.

Nitelikli bir kardeşliğin nasıl olacağı hususunda birçok insanın bir fikri ve öngörüsü vardır fakat nasıl uygulanacağı hususunda insanların çoğu aynı beceriyi gösterememektedir. Sahabe gibi kardeşliği ise sadece kitaplarda okumaktayız.

Kardeşiz

Adem Peygamberden bugüne kadar,
Yeryüzünde tüm insanlar kardeşiz.
Kucaklaşacağız mahşere kadar,
Her ülkede tüm insanlar kardeşiz.

Dostunu yaralar dosttan gelen taş,
Dünya baki değil, nedir bu telaş?
Kavgalar anlamsız, vurulmasın baş,
Her bölgede tüm insanlar kardeşiz.

Hazreti Muhammed Peygamberimiz,
Gönül sultanımız tek serverimiz,
Dünyada, ahrette ol rehberimiz,
Her bir yerde tüm insanlar kardeşiz.

Kavim kavim ayrılsa da boyumuz,
Yine bir nesilden gelir soyumuz,
Yaratıcı tektir, bilir huyumuz,
Her şehirde tüm insanlar kardeşiz.

Hepimiz sahibiz kutsal vatana,
Gül veririz toprağa can katana,
Canım kurban olsun bayrak tutana,
Her bir köyde tüm insanlar kardeşiz.

Canlar dost olalım kavga olmasın,
Heybemize kin ve nefret dolmasın,
Gölgemizde, gül, karanfil solmasın,
Her yuvada tüm insanlar kardeşiz.

Allah'ımız birdir, Kuranımız bir,
Ezanımız birdir, bayrağımız bir,
İnancımız birdir, imanımız bir,
Her toplumda tüm insanlar kardeşiz.

Destur varsa dost bağına gireriz,
Dostun gülşeninden güller dereriz,
Hak'tan geldik Hak yoluna gideriz,
Her oymakta tüm insanlar kardeşiz.

Her nasılsan öyle gel der Mevlana,
Dost aşkıyla varır yüce divana,
Yunus Emre sevgi serer cihana,
Her sokakta tüm insanlar kardeşiz.

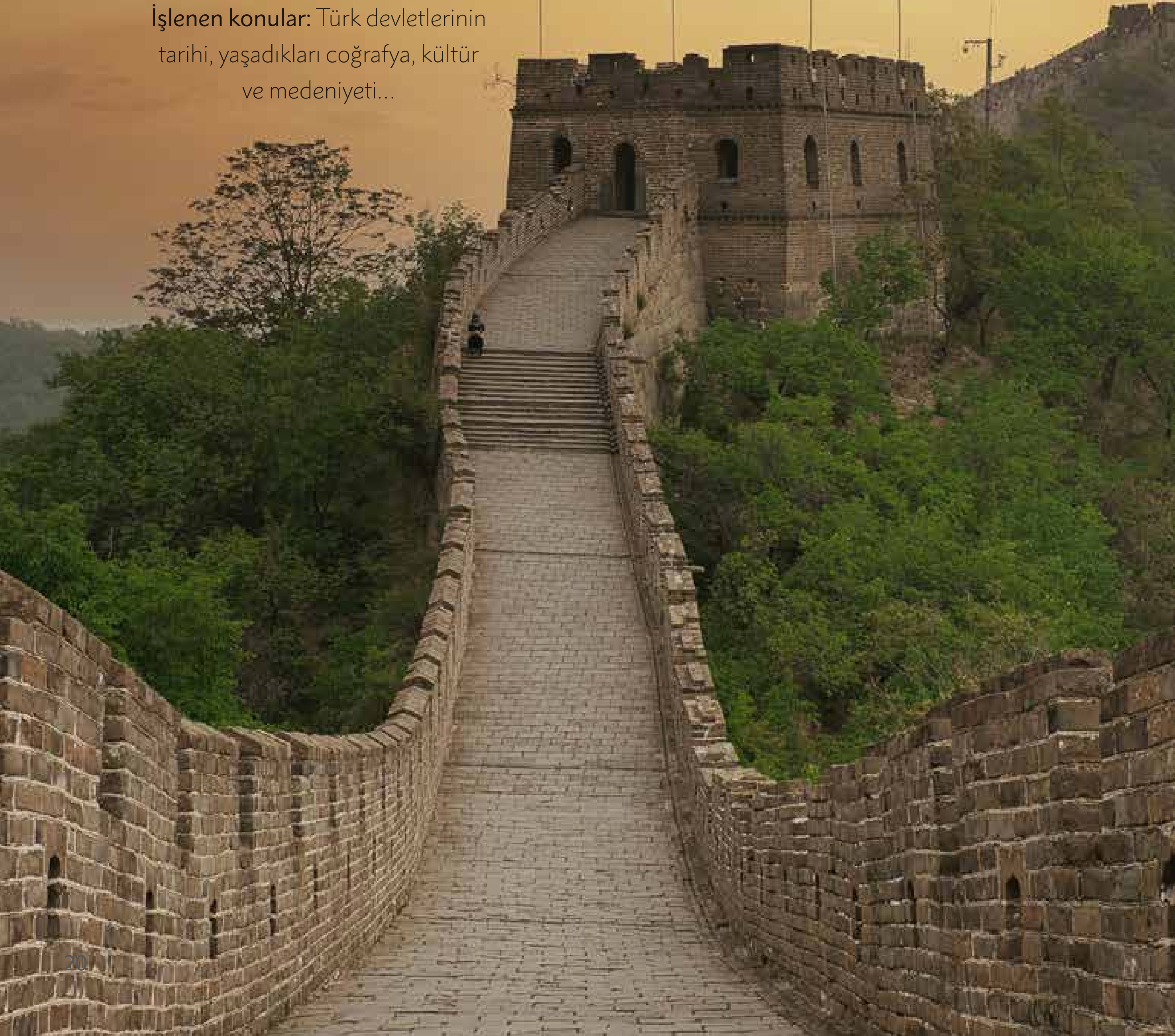
Rabia BARIŞ

TARİH YAZMAK BİZİM İŞİMİZ İLK TÜRK DEVLETLERİ

Yazar: Metin Özdamarlar
Yayınevi: Timaş Yayınları
Yayın yeri ve yılı: İstanbul/2021
Sayfa sayısı: 176
Yaş aralığı: 14+
İşlenen konular: Türk devletlerinin tarihi, yaşadıkları coğrafya, kültür ve medeniyeti...

Sait ÖZER

Bilindiği üzere Türklerin ilk yurdu Orta Asya'dır. Orta Asya'ya "Türklerin yaşadığı yer" anlamına gelen Türkistan adı verilmiştir. Peki, acaba Türklerin ana yurdu Orta Asya nasıldı? Tarih araştırmacısı J. Poul Roux'a kulak verelim: Ülke acımasızdı, koşullar çetindi ve ancak doğanın yasalarına uyanlar sağ kalabilirdi. Çünkü bu bölge yükseltisi 1200 ila 1400 m arasında değişen bir yayladır. Ormanlarla kaplı yüksekliklerin eteklerinde çayırlar vardır. Büyük çöküntüler ve yüksekliklerden oluşan bu arazide Altay Dağları'nın yüksekliği 4600 metreden fazladır. Orta Asya çok az yağış almaktadır. Kış mevsiminde sıcaklık -50 dereceye kadar düşer, o zaman da akarsular ve göller donar. Yaz mevsiminde de hava çok sıcak olabilir (s. 16). Kitabı tanıtmaya önce Orta Asya'yı gözünüzün önünde resmetmekle başlamak istedim zira ilk Türk devletlerinin yaşadığı coğrafya aynı zamanda "onların kaderi"ydi.

İlk Türk devletlerinin anlatıldığı eserin kapağında "Eğlenceli Tarih" yazıyor. Gerçekten de yazar tarihî kişileri ve olayları kuru bir anlatımla değil de adeta yaşatarak aktarıyor okuyucuya. Kitapta yer alan görseller (haritalar), karikatürler ve bu karikatürlerdeki günümüz espri dili de kitabın ilgi çekiciliğini artırmış. Ayrıca "Biliyor muydunuz?" başlığı altındaki kutucuklarda ilginç olaylar, kişiler ve kavramların akılda kalmasına yönelik hatırlatmalar da çok iyi olmuş. Konuların sunumu ve bu hatırlatmalar, öğrenciler açısından da hem tarih öğrenmek hem de sınavlara hazırlanmak için son derece kullanışlı. Yeri gelmişken kitabın orta boya yakın olması ve hacim olarak sınırlı tutulması da okunmasını kolaylaştırıyor. Kısaca boyutu, görselleri, yazı puntosu, sunumu ile gerçekten eğlenceli bir kitap olmuş "Tarih Yazmak Bizim İşimiz İlk Türk Devletleri".

Gelelim kitabın muhtevasına: İçindekiler bölümüne baktığımızda 17 ana başlık görüyoruz. Giriş, kronoloji ve kaynakçanın dışında kalan bölümler, ilk Türk devletlerinin tarihsel maceralarını konu ediniyor. Kitabın giriş bölümünde yazar, eserin içeriği ve özellikleri hakkında bilgi veriyor. Ardından Türklerin ilk yurdu Orta Asya hakkında bilgiler yer alıyor. Daha sonra sırasıyla Asya Hun Devleti, Kavimler Göçü, Avrupa Hun Devleti, I ve II. Kök Türk Devletleri ve Uygurlar anlatılıyor.

Yazarın giriş cümlelerinde ifade ettiği gibi, okurken gerçekten "şaşırıyoruz", şaşırmakla kalmayıp tarihimizle gurur duyuyoruz.

Eserde yer alan ve bizi şaşırtan bazı bilgileri paylaşmak istiyorum:

Futbol yüzlerce yıl önce "tepük" ismiyle Orta Asya'da oynanmış.

Kürşad 39 yiğidiyle Çin sarayını basıp Çin hükümdarını esir almış.

Tonyukuk 46 yıl devlete sadakatle hizmet etmiş ve hiçbir savaşı kaybetmemiş.

Türk savaşçıları at üzerinde 180 derece dönüp ok atabiliyormuş.

Uygurlara ait TID 120 kodlu bir tıp kitabı bulunmuş.

Tarihte bilinen ilk askerî müzik topluluğunu kuran Hun Türkleri imiş.

Türklerde tarım, hayvancılık, el sanatları, madencilik oldukça ileri imiş.

Türkler astronomi ile de ilgilenmiş ve On İki Hayvanlı Türk Takvimi'ni kullanmış.

Burada yer veremediğimiz ilk Türkler hakkındaki yüzlerce bilgiyi sosyal bilgiler öğretmeni Metin Özdamarlar'ın -eline, emeğine, yüreğine sağlık- "eğlenceli tarihi"nde okuyabilirsiniz.

FESÜBHANALLAH

Raziye SAĞLAM

"Hesap gününü ve cehennemi yok sayarak onları (haşa) tabii ki yok edemezsin. Hazır bu dünyada ve hazır vakit de varken o büyük güne hazırlanmalıyız."

Kur'an-ı Kerim okurken mealiyle birlikte okumaya gayret ederim. Kur'an'ı bu şekilde okumak hem daha heyecan verici oluyor hem de insan ayetlerden daha çok faydalanabiliyor. Kur'an'ı biraz da olsa anladıkça, insan Peygamber Efendimizi daha iyi tanıdığı için daha çok seviyor. Tabii her ayetin mealini yüzde yüz anlayabildiğimizi söylemek kesinlikle çok yanlış olur. Bu sadece ayetler hakkında biraz fikrimiz olmasını sağlıyor. Zaten -elhamdülillah- daha iyi anlayabilmemiz için başvurabileceğimiz çok güzel tefsirlerimiz var.

Yurt dışında yaşayan genç bir kadın, bizden Kur'an-ı Kerim meali istemişti. Kur'an-ı Kerim'i merak ettiği için okuyup anlamak istemiş. Biz de tabii çok sevinerek hemen aldık gönderdik. Sonradan duyduk ki meali okumaya başlamış ama azap ve cehennemi anlatan ayetleri okuyunca okumayı bırakmış. Sebebi, çok korkutucu ayetlerin olmasıymış. Fesübhanallah! Ona "Bu ayetlerin yanı sıra Allah'ın şefkat ve merhametini anlatan, tevbe edildiğinde Allah'ın affedici olduğunu, hardal tanesi kadar iyiliğin ve kötülüğün karşılıksız kalmayacağını anlatan ayetler de var. Hesap gününü ve cehennemi yok sayarak onları (haşa) tabii ki yok edemezsin. Hazır bu dünyada ve hazır vakit de varken o büyük güne hazırlanmalıyız. Hazırlanırken aslında Allah'ı gerçekten sevip saymanın güzelliğini görerek tek gayenin onun rızasını kazanmak olması gerektiği şuuruna erişmeliyiz." gibi birçok şeyi anlatmak isterdim ama maalesef sonradan görüşmek hiç mümkün olmadı.

Birkaç sene önce rahmetli annemle, ağabeyimin evinde talihsiz bir yemeğe katılmak zorunda kalmıştık. Yaşları benden oldukça büyük karı koca arkadaşları da vardı. Herkes istediği inanca sahip olabilir ama bizi dindar görüp de aynı fikirde olmayan insanlar, nedense din konusunda çok doğru bilgilere sahiplermiş de bizi de bu doğruya inandırmak istiyorlarmış gibi bir fikirle başlarlar konuşmaya. Bu defa da öyle oldu. Kadın, yemek yerken birden "Aslında cennet cehennem yok. İnsanların iyi insan olmaları için uydurulmuş şeyler." dedi. Tevbe estağfirullah! Ben birden kalakaldım ama hemen toparlanarak "Cennet ve cehennem vardır, Kur'an-ı Kerim'de geçer ve biz de kesinkes inanırız." dedim. Oradakiler, kadının cevap vermesine fırsat vermeden alelacele konuyu kapattılar. Tartışmanın uzamasından korktular sanırım.

> "Hesap gününü hazırlanırken aslında Allah'ı gerçekten sevip saymanın güzelliğini görerek tek gayenin onun rızasını kazanmak olması gerektiği şuuruna erişmeliyiz."

Aslında bu insanlar, birkaç sene önce kırklı yaşlarda bir oğullarını kaybetmişlerdi. Keşke evlat acısını çekerken, bu acı onların hidayetine vesile olabilseydi. Yüce Rabb'imizin Secde Suresi 21. ayet-i kerimesinde belirttiği gibi; *"En büyük azaptan önce onlara mutlaka en yakın azaptan tattıracağız. Olur ki (imana) dönerler."*

MURAD HÜDAVENDİGAR'IN ARAFTAKİ KIZI

MELEK HATUN

Bengisu HAYAT

Sultan Murad Hüdavendigar'ın kızıdır. Annesi, Gülçiçek Hatun'dur. Kaynaklarda ismi, Nefise ve Sultan Hatun şeklinde de geçmektedir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Hayatı hakkında fazla bir malumat yoktur. Karamanoğlu Alaeddin Ali Bey'le evlenmiştir: Alaeddin Ali Bey, Sultan Murad'a elçi ve hediyeler göndererek, Melek Hatun'a talip olmuştur. Padişah da olumlu karşılık vermiştir. Ali Bey, müstakbel eşine muhteşem bir çeyiz takımı göndermiştir. Birkaç yıl nişanlı kaldıktan sonra Melek Hatun ile Alaeddin Ali Bey izdivaç etmişlerdir. Düğün tarihi, kaynaklarda 1378 ile 1381 yılları arasında değişiklik göstermektedir. Bu evlilikten, Alaeddin Ali, Mehmet ve Oğuz adında çocuklar dünyaya gelmiştir. İlk oğullarının Karaman olduğu ve 1,5 yaşında vefat ettiğine dair nakiller vardır. Daha sonra Melike Hatun, oğlu adına Karaman'da muhteşem bir medrese (Hatuniye) yaptırmıştır.

Melek Hatun, çok defa kocası ile babası Sultan Murad ve kardeşi Yıldırım Bayezid arasında kalmış; iki taraf arasındaki hadiselerin kızıştığı dönemlerde aracı vazifesi görmüştür. Alaeddin Ali Bey, birkaç defa eşi Melek Hatun sayesinde ölümden dönmüştür: Murad Hüdavendigar, Rumeli'de gaza ederken Alaeddin Ali harekete geçti ve Bosna kralıyla ittifak kurup onu Osmanlı'ya karşı kışkırtmaya yeltendi. Ardından, 1386'da Beyşehir ile bazı yerleri işgal etti. Gazi Hünkâr, damadının bu teşebbüslerini öğrenince duyduğu üzüntü ve öfkeyi şu sözlerle dile getirdi: "Ben, Allahu Teâlâ yolunda din gayretine çalışıp bir aylık yoldaki düşman içine girmişim. Gece ve gündüz ömrümü gazaya sarf etmeye niyet kılıp bu uğurda zevk ve eğlenceyi terk edip bela ve mihneti seçmişim. O ise gelip bir bölük mazlum Müslümanların üzerine yürüye ve onları incitip mallarını yağma ede!" Damadını yola getirmeden Rumeli'de rahat hareket edemeyeceğini anlayan Sultan Murad, Karamanoğulları üzerine sefere çıkmaya karar verdi. Orduyla birlikte Konya önüne gelince Alaeddin Ali Bey dehşete kapıldı. Beyliğinin sona ereceğinden korkarak pişman oldu. Kayınpederinin adalet ve keremine güvenip hanımı Melek Hatun'u ara bulucu olarak gönderdi. Murad Hüdavendigar, kızının gözyaşlarına dayanamadı. Babalık damarları kabararak damadının kusurlarını affetmeye hazır olduğunu bildirdi. Ali Bey buna çok sevindi ve ertesi sabah hünkârın huzuruna çıktı. Elini öpüp özür diledi. Gazi Murad Han onu affederek beyliğini iade etti.

Padişah, Timurtaş Paşa'yı Karamanoğullarına ait kaleleri fethetmesi için gönderdi. İşin kolaylaşması için Ali Bey'i de yanında gönderdi. Ancak Timurtaş Paşa, esirken kendisinden çok cefa gördüğü Alaeddin Bey'i öldürttü. Yıldırım Bayezid, bunu haber alınca fevkalade sinirlendi ve Timurtaş Paşa'yı derhal huzuruna çağırttı. Bayezid'in gazabından korkan Timurtaş Paşa, "Düşündüm ki padişahımın iyilik damarları kabarır da bu hiçbir kötülükten kaçınmayan düşmanı hoş görüp atadan gelme keremiyle serbest bırakırsa sonra ne olur diye korkarak bu işi işledim." diyerek Padişah'ı ikna etti ve ceza almaktan kurtuldu.

Karamanoğulları Osmanlı sınırlarına dâhil edilerek beyliğin varlığına son verilmiştir. Yıldırım Bayezid, kız kardeşi Melek Hatun ile oğullarını da Bursa'ya göndermiştir. 1402'deki Ankara Savaşı'nda Bayezid Han'ın Timur'a yenilip esir düşmesi, Anadolu'daki Osmanlı hâkimiyetinin parçalanması ve Karamanoğlu Beyliği'nin yeniden kurulması üzerine Melek Hatun, tekrar Karaman'a dönmüştür. Görüldüğü gibi inişli çıkışlı bir evlilik hayatına sahip olan Melek Hatun, mutluluğu tam manasıyla tadamamıştır. Sonraki yıllarda Karaman'da vefat etmiştir. Ölüm tarihi belli değildir. Naaşı, kendisinin tesis ettirdiği Sultan Hatun Türbesi'ndedir. Melek Hatun'un yaptırdığı tek eser, Karaman'da 1381 yılında hizmete açılan Sultan Hatun/Hatuniye Medresesi ile türbesidir. İsmi, günümüzde Karaman'da bir mahalleye ve okula verilmiştir.

KARDEŞ ANLAŞMAZLIKLARI

M. Emin KARABACAK

"Kardeşlerin anlaşmazlıklarında onları suçlayarak problemin çözümünü zorlaştırmak yerine olaya serinkanlılıkla yaklaşmak gerekir. Ailenin yaklaşım tarzı, olayın farklı bir boyut almasına sebep olabilir."

Kardeşlerin birlikte yaşamaları gereği kardeş anlaşmazlıkları da kaçınılmazdır. Kardeşler arasındaki yaş farkı ne kadar azsa anlaşmazlıkları da o denli fazladır. Yaş farkı beş ve yukarısı olduğu zaman anlaşmazlıklar da yok denecek kadar azdır. Aralarındaki yaş farkı az olan kardeşler, birliktelikleri fazla olduğundan, istek ve paylaşım konusunda daha fazla çatışma yaşamaktadırlar.

Kardeşlerin belirli ölçüler içinde çatışmaları ve anlaşmazlıkları normaldir. Bunu onların sosyal gelişimlerinin sonucu olarak görüp kabul etmek gerekir. Bu, çoğu zaman kardeşler arasında faydalıdır. Bu faydalar arasında kardeşlerin birbirlerinin haklarına saygı göstermelerini, kendi haklarını savunmalarını, iletişim becerisini kazanmalarını, problem çözme becerisini geliştirmelerini, birbirlerini daha iyi tanımalarını sayabiliriz.

Küçük yaşlardaki kardeşlerin tartışma ve anlaşmazlıklarını fazla büyütmemek gerekir. Kardeşler, kendi aralarındaki tartışma ve anlaşmazlıklarda birbirlerine karşı şiddete başvurmuyor ve bir süre sonra barışıp kardeş kardeş oynayabiliyorsa bunu problem olarak görmemek gerekir. Kardeşlerin anlaşmazlıklarında onları suçlayarak problemin çözümünü zorlaştırmak yerine olaya serinkanlılıkla yaklaşmak gerekir. Ailenin yaklaşım tarzı, olayın farklı bir boyut almasına sebep olabilir. Bu konuda ailelerin, çocuklarına olumlu şekilde model olmaları gerekir. Şiddete başvuran ailelerin çocuklarının da şiddete başvurdukları gözlenmiştir.

Çocuklarınızın en küçük anlaşmazlıklarında hakemlik yapmaya çalışmayın. Hakemlik yapılmayacağı gibi, zorunlu olmadıkça onlara müdahale de edilmemelidir. Bu anlamda hem çocukların birbirlerini suçlamasının hem de sizi anlaşmazlıklarının içine çekmelerinin önüne geçmiş olursunuz. Tartışma ve anlaşmazlıklarda fiziksel şiddet varsa müdahale edilmelidir.

Anlaşmazlıkların nedenini ya da kimin haklı olduğunu bilmiyorsanız iki tarafı da dinlemeden ayrılmalarını ve kendi odalarına gitmelerini isteyiniz. Kimin haklı kimin haksız olduğunu biliyorsanız olaya müdahale ediniz ve adaletli bir şekilde karar veriniz. Kimin haklı olduğu bilindiği halde müdahale edilmezse, bu durum iki kardeşi de psikolojik olarak olumsuz etkileyecektir. Bu kardeşlerden biri, ileride hakkı olmayan şeyleri isteme ve bu yollara başvurma, diğeri de hakkını aramada öğrenilmiş çaresizlik içine girecektir.

Kardeşler arasında karar verirken küçük büyük diye ayrım yapılmamalıdır. Karar verilirken dürüst ve adaletli olunmalıdır. Sen ablasın ya da sen ağabeysin diyerek küçük kollanmamalıdır. Bu, zamanla diğer kardeşte kıskançlığa sebep olacağı gibi farklı problemlere de neden olabilir. Kardeşlerin tartışma ya da anlaşmazlıkları şiddet içermiyor ve kardeşler

bir süre sonra barışıyorlarsa gerekli görülmedikçe aralarına girilmemelidir. Bu, kardeşlerin birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlayacaktır. Kardeşler arasındaki tartışma ve anlaşmazlıklar, hakaret ve farklı boyutlara götürülmedikçe müdahale edilmemeli. Çünkü bu durum çocukların hem kendini hem de karşısındakini anlamakla beraber, kendisinin ve kardeşinin sınırlarını anlamasını sağlayacaktır. Bunun yanında hak arama konusunda kendine güven duygusunun gelişmesini sağlayacaktır.

Eğer kardeşler sürekli tartışıp kavga ediyorlarsa nedenleri üzerinde düşünülüp araştırılmalı. Bununla birlikte anne babalar çocuklara yaklaşımını tekrar gözden geçirmelidir. Kardeşlerin kendi aralarındaki tartışma ve anlaşmazlıklarında anne babaların yaklaşımı, kararlı ve tutarlı olmalıdır. Yer, zaman ve konuya göre anne babaların tavırları değişken olmamalıdır.

Eşler, kendi arasındaki tartışmalarında çocuklara kötü örnek olacak şekilde şiddet, bir şeyleri atıp fırlatma, kapıları vurup çıkma gibi konularda model olmamalıdır. Anne baba çocuklarına uygun model olma açısından anlaşmazlıkların çözümü konularında onlarla tartışmalar düzenlemeli. Çocukların kendi aralarındaki anlaşmazlıklarının sonuçlarına katlanma ve çözüm yolları bulma açısından imkânlar sunulmalı. Çocuklar arasında kıskançlığa sebep olmamak için yargılamadan dinlenilmeli ve taraf olunmamalı. Çocuklar arasında anlaşmazlıklara sebep olacak oyuncak ve özel eşya alımlarında adil olunmalı. Çocukların anlaşmazlıklarında tepkiyi ve şiddeti körüklememek için onları birbirleriyle kıyaslamamalı. Çocuklara tartışma ve anlaşmazlıklar konusunda sürekli uyarılar yapmak yerine, birbirlerini sevmeleri konusunda gerekli ortamlar sağlanmalı. Bu çocuklar birbirleriyle tartışsalar da birbirlerini sevdikleri unutulmamalı. Çocukların birbirlerine karşı olan fiziksel ve duygusal şiddet dediğimiz küfür, alay ve hakaretlerine müsaade edilmemeli. Kardeşlerin olumsuz tavırları konusunda kurallar koyularak bu kurallara uyma konusunda kararlı olunmalı. Çocuklara konan kurallar konusunda her çocuğa karşı adil olunmalı. Bütün bunlara rağmen anlaşmazlıklarında bir süreklilik varsa nedenleri üzerinde durulmalı.

ABDULLAH BİN ZÜBEYR (R.A.)

N. Nida DURAN

Hz. Ebu Bekir'in kızı Esma (r.a.) ile cennetle müjdelenen 10 sahabiden biri olan Zübeyr bin Avvam'ın oğluydu. Hicret'ten sonra muhacirlerden doğan ilk çocuktu. Hicret'in 1. yılında dünyaya geldi. Hz. Abdullah'ın doğumu bütün Müslümanları sevince boğdu ve "Allahü ekber!" sesleri semaya yükseldi. Onların bu sevinçleri, Yahudilerin yalanlarının ortaya çıkmasından kaynaklanıyordu. Çünkü onlar muhacirlere, "Sizi büyüledik, artık çocuğunuz olmaz!" diyorlardı.

Ona "Abdullah" ismini Peygamberimiz koydu. Sonra da bir hurma istedi. Onu çiğnedi ve Abdullah'ın ağzına verdi. Böylece bu sevgili yavrunun midesine giren ilk gıda, Rasûlullah'ın mübarek ağzından çıkan hurma oldu. Sonra, Abdullah için bereket duasında bulundu. Yedi yaşına geldiğinde biat için Peygamberimiz'e getirdiler ve biatını kabul etti.

Hz. Abdullah, asıl Hz. Ömer zamanında kendini göstermeye başladı. Hz. Ömer ve Hz. Osman Devrinde savaşlarda kahramanlıklar sergiledi.

Hz. Osman'ın (r.a.) hilafeti zamanı Trablus'a kadar ilerleyen İslâm orduları, Romalılardan 120 bin kişilik bir ordu karşılaştı. Günlerce Müslümanlar, Romalılara karşı kahramanca çarpıştılar. Her gün şafakla başlayan harp, ancak öğleye kadar devam edebiliyor, sonra iki taraf güçsüz ve takatsiz bir şekilde çadırlarına çekiliyordu. Kumandan Gregoryas, sayı üstünlüğüne rağmen Müslümanları yenemediğinden üzgündü. Birden aklına kurnazca bir fikir geldi. Müslümanların kumandanı Abdullah bin Ebî Serh'i öldürtecek, bunu başarabilene kızını verecekti. Ayrıca onu 100 bin altınla mükâfatlandıracaktı. Kızı, o sırada kendisiyle birlikte çarpışmalara devam ediyordu.

Bu mükâfat haberi, Rum gençlerini gayrete getirdi. Abdullah bin Ebî Serh'e doğru hücum ettiler. Muvaffak olamasalar da büyük zayiat verdiriyorlardı. Tam bu sırada küçük bir imdat kuvvetiyle yardıma koşan Abdullah bin Zübeyr, kumandana şu teklifte bulundu: "Sen de askerlerine vaat et. Gregoryas'ı öldüren askere, 100 bin altınla birlikte onun kızını ve Kuzey Afrika valiliğini vaat et."

Ertesi gün, kumandayı Abdullah bin Zübeyr aldı. Hz. Abdullah güzel bir harp taktiği uyguladı. Askerlerini iki gruba ayırdı. Bir grup savaşa devam ederken, diğer grup çadırlarında istirahat edecekti.

Plan tatbikata kondu. Birinci grup, öğleye kadar devam etti. Onlar geri çekilirken, zinde ve istirahatli olan ikinci grup, savaş meydanına atıldı. Mücahitler karşısında daha fazla dayanamayıp hezimete uğradılar. Bu arada Abdullah bin Zübeyr, Gregoryas'ı yakalatıp öldürttü. Kızını da esir aldı.

Harp bitmişti; Gregoryas'ın kızı ve 100 bin altın, Abdullah bin Zübeyr'in olacaktı. Abdullah kabul etmedi. "Hayır!" dedi, "Ben dünya malı için değil, dinim için cihat ettim. Ben mükâfatımı Allah'tan bekliyorum." diyerek gönüllerde yer etti.

Hz. Abdullah, Peygamberimiz'den birkaç tane de hadis rivayet etmiştir.

ÇÖLÜN BAHARI

Esra GÖKTEPE

"İlerideki salih oğul, salih torunları Hz. Muhammed (s.a.v.)'in kıblesini, gönlünün feraha erdiği kutsal 'Kâbe'yi' elleriyle yükseltmek nasip olacaktı. Şimdi sabır zamanıydı. Yutkunurken boğazını delip geçen, dikenli ama sonu selametli bir sabır."

“Bizi burada, bu uçsuz bucaksız çölde, hiçbir insanın, hiçbir yoldaşın bulunmadığı bu yerde yalnız başımıza bırakıp nereye gidiyorsun İbrahim?”

İbrahim (a.s.) susuyordu. Ulu’l-azm peygamberlerden biri olan bu büyük nebi, imtihanın en çetiniyle baş etmeye çalışıyor, emri selametle uygulamanın derdiyle çölü adımlıyordu. Öyle ya, emir göklerdendi. İçi parçalansa da yüreği darlansa da imanı O’nu bu yoldan döndürmüyordu. Sanki gizli bir el, İbrahim (a.s.)’ın yüreğini suhuletle yıkayıp paklıyor, az sonraki veda için gönlünü sağlamlaştırıyordu.

“Biz; karanlık, susuz, yol iz düşmeyen bu çölde ne yapacağız bir başımıza?”

İbrahim Peygamber (a.s.) yine susuyordu. Bu kez sorusunu değiştirdi Hacer Annemiz:

“Bizi buraya bırakmanı Allah mı emretti?”

“Evet.” dedi büyük peygamber. Ve ardına bakmadan yürüdü. Arkadan Hacer Annemizin şu sözleri içine yağmurları yağdırıyor, bu yağmur damlaları yüreğini ferahlatırken bir yandan da gönlünün hüznünü gözüne akıtan pınar oluyordu.

“O hâlde git. Biz, emanet edilenlerin en yücesine emanetiz. O (c.c.) bizi koruyacaktır.”

Gidiyordu İbrahim Peygamber. Yavrusunu ve hanımını Allah için arkada bırakarak gidiyordu. Olur da baba yüreği dayanamaz da geri döner diye ardına bile bakmadan gidiyordu. Birkaç hurma, bir su tulumu… Sadece onlarla doyamayacaklarını bilerek gidiyordu. Onları doyuracak da koruyacak da Allah’tı. Onları üşütmeyecek de onlara yol arkadaşları bulacak da yine yüceler yücesi Allah’tı.

Nicedir yürüdü İbrahim (a.s.). Ayrılığın kor acısıyla yürüdü. O bilmiyordu bu ayrılık hikmetinin sırrını şu anda. Kavuştuğu yavrusunu ileride Allah’a kurban edecek olmasının küçük bir provasıydı belki de bu yaşadığı. Yüreği daha büyük imtihana hazırlansın diyeydi.

> “Hacer Annemizin suyu da yiyeceği de bitmişti. Yavrusunun ağlayan, susuzluktan feryat eden o hâline dayanamadı. Safa ile Merve Tepeleri arasında yedi kere telaşlı bir şekilde, koşmaya yakın bir şekilde yürüdü.”

Ona oğluyla birlikte kutsal beyti inşa etmek nasip olacaktı. İlerideki salih oğul, salih torunları Hz. Muhammed (s.a.v.)’in kıblesini, gönlünün feraha erdiği kutsal “Kâbe’yi” elleriyle yükseltmek nasip olacaktı. Şimdi sabır zamanıydı. Yutkunurken boğazını delip geçen, dikenli ama sonu selametli bir sabır…

Hacer Annemizin suyu da yiyeceği de bitmişti. Yavrusunun ağlayan, susuzluktan feryat eden o hâline dayanamadı. Safa ile Merve Tepeleri arasında yedi kere telaşlı bir şekilde, koşmaya yakın bir şekilde yürüdü. Bilmiyordu bu yaptığının ileride gayretin ve çabanın sembolü olarak bilinecek “sa’y” ibadetinin temeli olduğunu. *“Biz, her insanın kaderini kendi çabasına bağlı kıldık.”* ayetinin ruh bulduğu, hayat kazandığı yer yine bu uçsuz bucaksız çöllerdi.

Hacer ve biricik oğlu İsmail (a.s.), birbirinin her şeyiydi artık. Çölün yıldızlı gecelerinde kollarında masum yavrusuyla düşünmeye başladı Hacer Annemiz. Düşüncelerini çerçeveleyen sahneleri keşke oğlu da görebilseydi. Keşke yıldızlardan bir demet yapıp oğulcuğuna sunabilseydi. “Rabb’im bizim sahibimiz, O bizi zayi etmeyecektir.” ferahlığını o bebeciğe tam anlatabilseydi.

Çölde bir hayat vardı. İnanırsa çölün göle dönüşeceğini biliyordu Hacer Annemiz. Takatinin tükendiği, susuzluktan bitkin düştükleri o zor durumda bir Cebrail (a.s.) ferahlığı inecekti tüm zerrelerine. Büyük melekten gelen büyük müjdeler saracaktı gökleri, yeri ve Hacer Annemizin kalbini. Ve zemzem ile süslenecekti birazdan çöl. Kaynağı cennetten gelen, aktıkça akan, yaşam kaynağı bu mübarek su, ileride burada bir hayat başlayacağının da habercisiydi. Kana kana içti iki mübarek insan bu sudan. Hacer Annemiz Rabb'in yardımını aldığı an, yüreğindeki tüm çöller de göle dönüşmüştü.

Öyle ya, çöl bazen içimiz olur. Bazen şehrin ortasında küçücük bir oda olur. Bazen kalbinize seslenen, onun diliyle konuşan bir dost yüreği olur o kuyudaki zemzem. Ve siz bedenen çok uzaklarda da olsanız, ruhen yakın olursunuz, yakın durursunuz birbirinize. Zemzem başındaki ana-oğulun İbrahim Peygamber'e yakınlığı gibi.

Hacer Annemizin yanına zamanla buradaki suyu keşfeden kabileler yerleşmeye başlayınca, onlarla aynı kelimelerin ve bu kelimelerden çıkan aynı manaların "bir" olmasının mutluluğu da ekleniyordu gönlüne. "Bir" olanın birliğinden geliyordu bu lütuflar. Ve bazen "Bir"den gelen, birden gelir. Ayrı gibi zannedilen diller, "Bir"i söyler, bir olur ve "Bir"in sırrına varır. Ayrı ayrı duran birler, "Bir"de birleşip giderler.

Hacer Annemizin yanına gelen nice birler, bin olup insanlığın ateşini tekrar bu çölde tutuşturacak, bu kuyunun başından insanlık tekrar küllerinden doğacaktı. Yeniden başlayacaktı maceramız burada. Hepimizin göreceği güzel günlerin ilk adımları atılıyordu şimdi bu çölde. Muhammedî günlere hazırlanıyordu artık her bir kum tanesi. Çölün asıl baharı onun doğumuyla olacak, çöle inen en parlak nur O'nun (s.a.v.) nuru olacaktı. Şimdi çöller düşünsündü, bayram etsindi. Baba ile oğul buluşup Kâbe'yi inşa edecek, Kâbe Rasûl'ünü özlemle bekleyecek, Rasûl'ü de davasını bu çölden haykıracaktı. Çölün baharı pek yakındı.

El-Kavî

Pek Güçlü Ve Tam Kudret Sahibi

El-Kavî; kuvvetli ve güçlü demektir. Yüce Allah'ın sıfatı olarak, "kuvveti tam, her şeye muktedir olan" anlamını taşır. Herhangi bir âcizlik, zafiyet ve vehin gibi hallerden hiçbirisi Yüce Allah'a egemen olamaz. Her türlü zafiyet, âcizlik ve vehin beşeriyete dair niteliklerdir. Allah ise, her türlü yaratılmışlık hâllerinden münezzehtir. Kur'ân-ı Kerim'de, mutlak gücün Allah'a ait olduğu beyân edilir: "Zulmedenler azâba uğrayacakları zaman bütün kuvvetin Allah'ın olduğunu ve Allah'ın azâbının pek şiddetli olduğunu bir bilselerdi!" buyrulur. Bir başka âyette de, "Kuvvet, ancak Allah'ındır." denilmektedir. Bütün bu âyetler, yegâne güç ve kudretin Cenâb-ı Hakk'ın uhdesinde toplandığına işaret etmektedir.

İnsanlık tarihi boyunca bazı fert ve cemiyetler, ilâhî kudretin varlığını unutunca, kendi âciz varlıklarını hiç hesâba katmadan sahte kudret sıfatına bürünebilmişlerdir. Ellerinde bulunan zenginlik, aşîret taraftarlığı ve kamu gücü sayesinde, Allah'ın hür olarak yarattığı insanları köleleştirme ve sömürme yoluna gitmişlerdir. Kur'ân-ı Kerim'de, Yüce Allah'ın el-Kavî ismini gasbeden birçok sahte güçten bahsedilir. Bunlardan birisi Allah'a isyanın, tuğyanın ve her türlü zulmün sembolü olan Fir'avun'dur.

Başta iktidar olmak üzere; kibirlenmenin, servetin, şehvetin, şöhretin, gücün ve Allah'a meydan okumanın bir simgesidir. Maddî iktidarını putlaştıran ve kendisini de rablik makamında gören Fir'avun, bireysel ve sosyal hayatının bütün alanlarından Hz. Mûsâ'nın İlâhı olan Allah'ı çıkardığı gibi, insanların gönlünden de Allah'ı çıkarmak istemiştir.

İslâm düşüncesine göre, elinde tuttuğu kamu gücünü adaletin sağlanmasında değil, zulmün koyulaşmasında kullanan her zorba, Fir'avun zihniyetini benimsemiştir. Onlar, sınırsız gördükleri gücü, hiç kimse ile paylaşmazlar. Bu güç, ister inanç ister siyaset ister servet ister iktidar olsun, fark etmez. Hepsini uhdelerinde tutarlar. Halk ise, sürü ve köle muamelesi görür. Halkın, onların nezdinde hiçbir değeri ve itibarı yoktur. Kendisini güçlü gören Fir'avun zihniyeti, inançlara bile ambargo koymaya kalkar: "Benim belirlediğim kadar inanacaksın." der. Hem inançlara ve hem de fikirlere sınırlar çizer. Kölenin itiraz hakkı olmadığı gibi, halkların da itiraz hakkı yoktur, mantığını sergiler. Servete, maddî iktidara ve silâh gücüne dayanan her zorba, kendini ilâh gibi görür.

Diyedir

Cân taşıma kastımız cânân ister diyedir
Kurbanda görmek için al kan ister diyedir

Ölüm hoştur elbette gözlerinin önünde
Cânımızdan cânına dermân ister diyedir

Ne bilsin o nigâr ki aşkı tahsil etmemiş
Biz ölünce belki de hicrân ister diyedir

Ahir zaman güzeli açmaz aşk kitâbını
Aşk mektebi sînede mekân ister diyedir

Hiddetinden zülfünü târumâr etmiş gördük
Hezâr-ı dil dâimâ figân ister diyedir

Gönlü bir virânedir ammâ ki bilmez o yâr
Dinmez gözyaşımızdan ummân ister diyedir

Vaslının hayâlini terk etmeyiz bir ömür
Gün gelir belki vaslı nihân ister diyedir

Düştükçe terfî ettik aşk tahtına biz Kâfî
Yanmamız gönül her dem cânân ister diyedir

Ekrem KAFTAN